

VISOKI PREDSTAVNIK
UNIJE ZA ZUNANJE
ZADEVE IN
VARNOSTNO POLITIKO

Bruselj, 15.5.2019
JOIN(2019) 9 final

SKUPNO SPOROČILO EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

EU in Srednja Azija: nove priložnosti za tesnejše partnerstvo

Skupno sporočilo Evropskemu parlamentu in Svetu

EU in Srednja Azija: nove priložnosti za tesnejše partnerstvo

UVOD

Evropska unija (EU) in pet držav Srednje Azije (Kazahstan, Kirgiška republika, Tadžikistan, Turkmenistan in Uzbekistan) imajo **dolgoletne odnose, ki temeljijo na močnih vzajemnih interesih**.

*Strategija EU za Srednjo Azijo iz leta 2007*¹ je EU in Srednji Aziji pomagala doseči doslej najvišjo raven sodelovanja. Zaradi **strateške geografske lege Srednje Azije na stičišču Evrope in Azije, njenega deleža pri uvozu energije v EU in tržnega potenciala 70 milijonov prebivalcev**, pa tudi **interesa EU za regionalno varnost**, je Srednja Azija za EU postala vse pomembnejša partnerica.

Nekateri **današnji dogodki v Srednji Aziji** so še dodatno odprli **nove priložnosti** za napredek partnerstva med EU in Srednjo Azijo. **Reformni procesi** v regiji so sprožili pozive Evropski uniji k političnemu priznanju in podpori modernizacije. **Nov zagon na področju regionalnega sodelovanja**, ki ga je ponazoril prvi neformalni vrh voditeljev srednjeazijskih držav marca 2018 v Astani, je okrepil pomen, ki ga imajo izkušnje EU pri iskanju rešitev za sodelovanje pri skupnih izzivih. Obnovljena prizadevanja za spodbujanje **povezljivosti Evrope in Azije** so povečala zanimanje za pristop EU k trajnostni povezljivosti. Okrepljeno sodelovanje med Srednjo Azijo in **Afganistanom** je določilo nove parametre za prizadevanja EU za spodbujanje miru v državi. Nove ambicije, ki so jih izrazile nekatere srednjeazijske države, da bi imele dejavnejšo vlogo v **globalnih in regionalnih zadevah**, pa povečujejo možnosti za sodelovanje z EU pri skupnih ciljih.

Delovanje EU v tej regiji se lahko opre na **znatne prednosti**. Države Srednje Azije lahko zaupajo EU, saj je vodilna donatorka in predana partnerica v procesu reform in gospodarske tranzicije, vodilna podpornica njihovega vključevanja v svetovni trgovinski sistem, vir kakovostnih naložb in najsodobnejših tehnologij ter naravna podpornica njihovih prizadevanj za regionalno sodelovanje.

Cilj tega skupnega sporočila je oblikovati **tesnejše, sodobno in neizključujoče partnerstvo z državami Srednje Azije, da bi se regija razvijala kot trajnosten, odpornejši, uspešen in tesno povezan gospodarski in politični prostor**. Sporočilo bo temeljilo na izkušnjah, pridobljenih z delovanjem EU v regiji, ter upoštevalo druge ustrezne strategije, vključno z *globalno strategijo za zunanjo in varnostno politiko Evropske unije*², *novim evropskim soglasjem o razvoju*³, *strategijo EU za povezovanje Evrope in Azije*⁴ ter *strategijo EU za Afganistan*⁵, sledilo pa bo *agendi Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030*⁶.

Strategija EU se bo osredotočila na **tri medsebojno povezane prednostne naloge, ki se dopolnjujejo**:

➤ **Partnerstvo za odpornost**

¹ EU in Srednja Azija: strategija za novo partnerstvo, 10113/07 z dne 31. maja 2007.

² Skupna vizija, enotno ukrepanje: močnejša Evropa. Globalna strategija za zunanjo in varnostno politiko Evropske unije, junij 2016.

³ Novo evropsko soglasje o razvoju, „Naš svet, naše dostojanstvo, naša prihodnost“, UL 2017/C 210/01 z dne 30. junija 2017.

⁴ Povezovanje Evrope in Azije – gradniki strategije EU – sklepi Sveta, 13097/18 z dne 15. oktobra 2018.

⁵ Afganistan – sklepi Sveta, 13098/17 z dne 16. oktobra 2017.

⁶ Spreminjamo naš svet: agenda za trajnostni razvoj do leta 2030, resolucija, ki jo je Generalna skupščina Združenih narodov sprejela 25. septembra 2015.

EU bo z državami Srednje Azije sodelovala pri predvidevanju in obravnavanju izzivov, ki vplivajo na njihove socialno-ekonomske cilje in varnost, ter okrepila njihovo sposobnost sprejemanja reform in modernizacije. Spodbujala bo demokracijo, človekove pravice in pravno državo, okrepila sodelovanje pri izvajanju pariških zavez o podnebnih spremembah in reševanju nadregionalnih okoljskih izzivov, da bi se ti pretvorili v priložnosti, in okrepila sodelovanje na področju migracij.

➤ **Partnerstvo za blaginjo**

EU bo z državami Srednje Azije sodelovala pri sprostitvi njihovega znatnega potenciala rasti s spodbujanjem razvoja konkurenčnega zasebnega sektorja ter spodbujanjem zdravega in odprtega okolja za naložbe. Sodelovala bo pri razvoju znanj in spretnosti, raziskav in inovacij, s posebnim poudarkom na mladih. Prizadevala si bo za odpravo strukturnih omejitev trgovine in naložb znotraj regije, podprla ostale države Srednje Azije pri vstopu v Svetovno trgovinsko organizacijo (STO) in spodbujala trajnostno povezljivost.

➤ **Boljše skupno delovanje**

EU bo skupaj z državami Srednje Azije sodelovala pri krepitvi strukture partnerstva, krepitvi političnega dialoga in odpiranju prostora za sodelovanje civilne družbe. Še naprej bo delovala kot vodilna razvojna partnerica za regijo. Okrepila bo javno diplomacijo, da se poudarijo koristi partnerstva za regijo in njene državljanke.

EU si bo ob upoštevanju prizadevanj in interesov vseh njenih srednjeazijskih partnerjev ter potrebe po razlikovanju med situacijami v posameznih državah prizadevala poglobiti svoje sodelovanje s tistimi srednjeazijskimi državami, ki so pripravljene in sposobne okrepiti odnose. EU si bo prizadevala za sodelovanje s tretjimi državami in mednarodnimi organizacijami, če bi tako širše sodelovanje prispevalo k splošnim ciljem EU in te strategije. **Dvostranski okrepljeni sporazumi nove generacije o partnerstvu in sodelovanju**, ki jih je EU sklenila in ki jih bo morda sklenila s posameznimi državami Srednje Azije⁷, bodo še naprej osnova za delovanje EU. Namen tega skupnega sporočila je **mobilizirati širok nabor politik in instrumentov EU**, ki se bodo uporabili za premik partnerstva med EU in Srednjo Azijo na naslednjo raven, ter **usmerjati načrtovanje** razvojnega sodelovanja in pomoči EU.

Medsektorska prednostna naloga: naložbe v regionalno sodelovanje v Srednji Aziji

EU se močno zanima za razvoj Srednje Azije kot regije sodelovanja in povezljivosti, ki temelji na pravilih, in ne konkurenčnosti in tekmovalnosti. EU je odločena vlagati v nove priložnosti in rastoče možnosti za sodelovanje znotraj regije in z regijo kot celoto.

Regionalno sodelovanje bi moralo državam Srednje Azije omogočiti boljše upravljanje njihove medsebojne odvisnosti, obravnavati njihove ranljivosti in skupna vprašanja, sprostiti njihov potencial za gospodarsko rast, povečati vpliv v mednarodnih zadevah ter ohraniti njihovo

⁷ EU je okrepljeni sporazum o partnerstvu in sodelovanju podpisala s Kazahstanom. Pogajanja o okrepljenem sporazumu o partnerstvu in sodelovanju s Kirgizistanom in Uzbekistanom potekajo. Tadžikistan je izrazil zanimanje za pogajanja o okrepljenem sporazumu o partnerstvu in sodelovanju. Okrepljeni sporazumi o partnerstvu in sodelovanju ustvarjajo okvir, ki ne izključuje sodelovanja v drugih obstoječih pobudah za sodelovanje, kot so prostotrgovinski sporazumi in Evrazijska gospodarska unija, katere članici sta Kazahstan in Kirgizistan.

neodvisnost in identiteto. Medtem ko je v pristojnosti srednjeazijskih držav, da opredelijo načine za spodbujanje prostovoljnih oblik regionalnega sodelovanja v skladu s hitrostjo, ki jim ustreza, bo EU te **processe podprla** na podlagi lastnih izkušenj s koristmi, ki jih lahko prinesejo mehanizmi povezovanja in večja povezljivost.

Dialogi med EU in Srednjo Azijo ter regionalni programi, ki jih financira EU, bodo prispevali k spodbujanju skupnih rešitev na regionalni ravni na področjih, kot so okolje, voda, podnebne spremembe in trajnostna energija, izobraževanje, pravna država, trajnostna povezljivost, politika na področju drog, varnost in preprečevanje radikalizacije, upravljanje meja in olajševanje trgovine znotraj regije.

Glede na področje in koristi za EU in Srednjo Azijo bi se dialog in programi sodelovanja z državami Srednje Azije lahko razširili na **sosednje države**, kot so države **vzhodnega partnerstva**, Afganistan in druge države. Srednja Azija in **Afganistan** postajata zaradi skupnega interesa na področju varnosti in stabilnosti, upravljanja voda in vzpostavitve učinkovite povezljivosti vse bolj pomembna eden za drugega. Zato bo še naprej prednostna naloga vključevanje Afganistana, kadar bo to primerno, v ustrezna srečanja za dialog med EU in Srednjo Azijo in regionalne programe ter podpiranje več tristranskih projektov sodelovanja z afganistanskimi in srednjeazijskimi partnerji.

1. PARTNERSTVO ZA ODPORNOST

V strateškem interesu EU je okrepiti odpornost Srednje Azije, njenih držav in družb. To zahteva krepitev njihove sposobnosti predvidevanja in kljubovanja zunanjim in notranjim pritiskom, sprejemanja reform in obravnavanja izzivov, ki izhajajo iz globalizacije, hitre rasti prebivalstva, podnebnih sprememb in degradacije okolja, pritiska na vodne in energetske vire, delovnih migracij in novih varnostnih groženj. Glede na velike razlike med socialno-ekonomskimi razvojnimi fazami in modeli držav Srednje Azije se bo EU osredotočila na najbolj pereče ranljivosti, gradila bo na obstoječih prednostih in se osredotočila na tista področja, na katerih lahko doseže spremembe. Spodbujanje ustreznih priložnosti za vedno bolj povezano in ambiciozno mlado prebivalstvo Srednje Azije ter krepitev vloge žensk in deklet bosta za EU še naprej ključni prednostni področji.

1.1 Spodbujanje demokracije, človekovih pravic in pravne države

Krepitev demokratičnih institucij, krepitev vloge državljanov in oblikovanje bolj vključujočih političnih in gospodarskih struktur upravljanja, spodbujanje pravne države, krepitev odgovornosti javnih institucij in zagotavljanje spoštovanja človekovih pravic so ključni pogoji za uspeh trajnostnega razvoja Srednje Azije. Spoštovanje človekovih pravic bo zato še naprej bistveni element dvostranskih odnosov EU z državami v regiji.

EU bo še naprej spodbujala **spoštovanje človekovih pravic v skladu z mednarodnimi standardi**, s poudarkom na svobodi izražanja (vključno s pluralizmom medijev), svobodi združevanja, pravicah žensk, pravicah otrok, pravicah manjšin in boju proti diskriminaciji ter preprečevanju in izkoreninjenju mučenja. EU si bo prizadevala tudi za vzpostavitev partnerstev, na primer v okviru *pobude o pozitivnih izkušnjah na področju človekovih pravic*.

EU bo srednjeazijske države spodbujala k **nadaljnemu sodelovanju s pogodbenimi organi, agencijami in posebnimi postopki ZN**. Spodbujala bo sodelovanje v **večstranskih forumih za človekove pravice**, kot sta *Svet ZN za človekove pravice* in *Tretji odbor Generalne skupščine ZN*. Sodelovala bo pri ratifikaciji in izvajanju ključnih mednarodnih konvencij in resolucij o človekovih pravicah ter temeljnih delovnih standardih, pri čemer bo v ta namen uporabila *posebni spodbujevalni režim za trajnostni razvoj in dobro upravljanje* (GSP+) za države upravičenke v regiji. Izkušnje držav

članic EU s pravnimi prilagoditvami, ki so potrebne za pristop k Rimskemu statutu *Mednarodnega kazenskega sodišča*, bi lahko koristile srednjeazijskim državam.

Udeležba civilne družbe v javnem odločanju ima ključno vlogo pri zagotavljanju trajnosti procesov posodobitve, ki se izvajajo v Srednji Aziji. EU bo spodbujala pravno in politično okolje za civilno družbo, ki zagovornikom človekovih pravic, novinarjem in neodvisnim sindikalistom ter organizacijam delodajalcev omogoča, da svobodno in varno delujejo. Spodbujala bo dialog in sodelovanje med civilno družbo in upravami na vseh ravneh.

EU bo okrepila prizadevanja za spodbujanje **demokracije, pravne države in dobrega upravljanja**, ki so potrebni, da se javnim institucijam omogoči večja odzivnost in odgovornost do državljanov ter pritegne tuje naložbe. EU si bo še naprej prizadevala za spodbujanje poštenih in preglednih volilnih postopkov. Okrepila bo pravno in pravosodno sodelovanje, tudi s Svetom Evrope, da se spodbudita neodvisnost in učinkovitost pravosodnih sistemov. Glede na to, da je **korupcija** v regiji še vedno zelo zaskrbljujoča, bo EU državam, ki želijo opraviti potrebne spremembe svoje zakonodaje in upravnih sistemov ter okrepiti neodvisne nadzorne institucije, dala na voljo strokovno znanje.

Glede na pozitiven učinek na številna področja, od boja proti radikalizaciji do razvoja zasebnega sektorja, bo EU spodbujala – tudi z vključitvijo *agende ZN za ženske, mir in varnost* v ustrezne vidike sodelovanja EU – **enakost spolov in krepitev vloge žensk in deklet**, katerih potencial za vključitev v družbeno, gospodarsko in politično življenje v regiji ostaja v veliki meri neizkoriščen. **Pobuda Spotlight**⁸ bi lahko imela pri tem pomembno vlogo.

Spodbujanje dostojnega dela in spoštovanja mednarodnih delovnih standardov bo še naprej prednostna naloga. EU bo pomagala utrditi napredek, ki je bil v zadnjih letih dosežen glede skladnosti s temeljnimi konvencijami *Mednarodne organizacije dela (MOD)*, ter spodbujala ratifikacijo in izvajanje konvencij Mednarodne organizacije dela o delovnih inšpekcijah, zdravju in varnosti pri delu ter delovnih pogojih. EU bo spodbujala skladnost z *vodilnimi načeli ZN o podjetništvu in človekovih pravicah*.

Pri tem bo ključnega pomena sodelovanje z *Organizacijo za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE)*⁹, tudi na lokalni ravni. EU bo spodbujala spoštovanje in izvajanje načel in zavez OVSE, krepitev sodelovanja z avtonomnimi institucijami, *Urdom OVSE za demokratične institucije in človekove pravice*, visokim komisarjem za narodne manjšine ter predstavnikom za svobodo medijev ter spodbujala države Srednje Azije, naj okrepijo sodelovanje z OVSE in podprejo njene misije na terenu v regiji.

Poleg tega bo EU okrepila sodelovanje z *Organizacijo za gospodarsko sodelovanje in razvoj* ter z Mednarodno organizacijo dela pri spodbujanju dobrih poslovnih okolij in agende za dostojno delo.

Na tem področju bi specifične pobude morale vključevati:

- *uporabo regionalnih programov v podporo izmenjavi izkušenj pri pravni in pravosodni reformi, človekovih pravicah, mednarodnih delovnih standardih, dobrem upravljanju, volilni reformi in krepitvi vloge žensk med EU in Srednjo Azijo, med samimi državami Srednje Azije in z državami vzhodnega partnerstva;*
- *razvoj priložnosti za usposabljanje na področju človekovih pravic in zagovorništva za aktiviste civilne družbe in zagovornike človekovih pravic ter spodbujanje čezmejnih stikov*

⁸ Pobuda Spotlight je skupna pobuda EU in Združenih narodov, katere cilj je odpraviti nasilje nad ženskami in dekleti.

⁹ Vse države Srednje Azije so članice OVSE.

- med njimi v regiji, pa tudi z njihovimi sogovorniki iz EU in držav vzhodnega partnerstva;
- vzpostavitev namenskega dialoga o standardih dela ter podjetništvu in človekovih pravicah.

1.2 Krepitev sodelovanja pri upravljanju meja, migracijah in mobilnosti ter obravnavanju skupnih varnostnih izzivov

EU in Srednja Azija sta dolgoletni partnerici na področju varnosti. Redni sestanki **političnega in varnostnega dialoga na visoki ravni med EU in Srednjo Azijo** zagotavljajo priložnost za izmenjavo mnenj o širših varnostnih izzivih in učinkovitih političnih odzivih. EU bo spodbujala **celostni pristop** k sodelovanju na področju varnosti z regijo in okrepila sodelovanje za obravnavanje glavnih temeljnih vzrokov negotovosti, kot so revščina, socialna izključenost in marginalizacija, omejena politična udeležba, institucionalne pomanjkljivosti, korupcija in slabo upravljanje naravnih virov. Da bi prispevala k trajni varnosti ljudi, si bo EU prizadevala za sodelovanje s srednjeazijskimi državami na **področju varnosti** in proučila možnosti sodelovanja, katerega cilj bo spodbujanje odgovornosti in učinkovitosti reform na tem področju.

Podnebne spremembe in degradacija okolja lahko predstavljajo multiplikator groženj. EU bo zato v svoj dialog o politikah, preprečevanje konfliktov, razvoj in humanitarne ukrepe ter strategije za zmanjševanje tveganja nesreč v Srednji Aziji še naprej vključevala povezavo med okoljem, podnebjem in varnostjo.

Terorizem in nasilni ekstremizem ostajata izziv tako v EU kot v Srednji Aziji. Sodelovanje pri preprečevanju nasilnega ekstremizma in radikalizacije, financiranja terorizma in obravnavanju vprašanja vračanja terorističnih borcev bo še naprej prednostna naloga partnerstva, razvijalo pa se bo z novo ustanovljenim delovnim mestom strokovnjaka EU za varnost in boj proti terorizmu z regionalno pristojnostjo za Srednjo Azijo ter ob sodelovanju s civilno družbo in s stalno pozornostjo na področju človekovih pravic. EU bo spodbujala izmenjavo dobrih praks pri preprečevanju nasilnega ekstremizma, vključno z raziskavami o povzročiteljih nasilnega ekstremizma, preventivnih ukrepih in protipropagandi. Prizadevala si bo okrepiti odpornost lokalnih skupnosti proti nasilnemu ekstremizmu ob spoštovanju človekovih pravic in pravne države ter pri tem upoštevati vidik spola, in sicer v skladu z *akcijskim načrtom ZN za preprečevanje nasilnega ekstremizma*.

Na podlagi izkušenj, pridobljenih iz preteklih programov v regiji, bo EU okrepila sodelovanje s Srednjo Azijo na področju **sodobnega integriranega upravljanja meja**, pri čemer bo prizadevanja za regionalno sodelovanje razširila na Afganistanu. EU si bo prizadevala za nadaljnje načine okrepitve sodelovanja z regijo na področju **boja proti organiziranemu kriminalu, tihotapljenju migrantov, trgovini z ljudmi in trgovini z nedovoljenimi drogami**. EU bo še naprej sodelovala pri razvoju celostnih in uravnoteženih politik glede drog.

Da bi se izboljšalo upravljanje migracij in mobilnosti v srednjeazijski regiji ter ustvarili pogoji za okrepljene medčloveške stike med državljani srednjeazijskih držav ter državljani EU in drugih partnerskih držav, se bo okrepljeno sodelovanje osredotočilo na **obravnavanje nedovoljenih migracij** ob polnem spoštovanju človekovih pravic. To bo pomenilo sodelovanje pri upravljanju meja, ponovnem sprejemu migrantov brez urejenega statusa in ponovnem vključevanju povratnikov, odpravljanje **temeljnih vzrokov za nedovoljene migracije** s spodbujanjem poklicnega usposabljanja, dostojnih delovnih pogojev in kakovostnih delovnih mest doma, podpiranjem zakonitih migracijskih poti ter vzpostavitvijo učinkovite zakonodaje in sistemov za pomoč žrtvam trgovine z ljudmi in osebam, ki potrebujejo mednarodno zaščito.

V ta namen bo EU spodbujala srednjeazijske države, da **razvijejo nacionalne migracijske politike, sodelujejo na regionalni ravni ter sodelujejo pri večstranskem upravljanju mobilnosti in migracij** v skladu z vodilnimi načeli Združenih narodov. Hkrati bo EU okrepila tudi dvostranski dialog in sodelovanje na področju migracij in mobilnosti z državami Srednje Azije, zlasti v okviru okrepljenih sporazumov o partnerstvu in sodelovanju.

EU bo z državami Srednje Azije spodbujala odprt, svoboden in varen **kibernetski prostor** ter okrepila **kibernetsko varnost**.

EU bo še naprej sodelovala z regijo pri **neširjenju orožja za množično uničevanje, nadzoru izvoza blaga z dvojno rabo ter jedrski varnosti in zaščiti**, pri čemer bo v celoti izkoristila *center odličnosti za zmanjševanje kemične, biološke, radiološke in jedrske ogroženosti v Srednji Aziji*. Z državami Srednje Azije bo vzpostavila tesnejši dialog o **kriznem upravljanju in ohranjanju miru**.

Prav tako je v interesu EU, da še naprej spremlja razvoj v regionalnih varnostnih strukturah, kot sta **Šanghajska organizacija za sodelovanje** in **Organizacija pogodbe o kolektivni varnosti**.

Na tem področju bi specifične pobude morale vključevati:

- *uporabo političnega in varnostnega dialoga na visoki ravni med EU in Srednjo Azijo ter novo ustanovljeno delovno mesto strokovnjaka EU za varnost in boj proti terorizmu z regionalno pristojnostjo za Srednjo Azijo za okrepitev praktičnega sodelovanja pri širšem varnostnem programu, vključno z reformo in upravljanjem varnostnega sektorja, hibridnimi grožnjami ter povezavo med vodo in varnostjo;*
- *ad hoc srečanja strokovnjakov EU in Srednje Azije o preprečevanju nasilnega ekstremizma in boju proti terorizmu za spodbujanje izmenjave najboljših praks in krepitev čezmejnega sodelovanja v skladu z ustreznimi mednarodnimi zavezami;*
- *krepitev sodelovanja in sinergij z OVSE pri preprečevanju nadnacionalnih groženj v Srednji Aziji in boju proti njim;*
- *nadaljnje sodelovanje na področju politike glede drog za dodatno krepitev nacionalnih politik v zvezi z zmanjšanjem povpraševanja po drogah ter obravnavo nezakonite ponudbe drog in s tem povezanega organiziranega kriminala;*
- *izmenjavo strokovnega znanja o kibernetski varnosti in hibridnih grožnjah, vključno z možnostjo, da Srednja Azija sodeluje v skupni opredelitvi hibridnih groženj v okviru raziskave EU o hibridnih grožnjah;*
- *krepitev sodelovanja na področju sodobnega integriranega upravljanja meja na podlagi dolgoletnega sodelovanja med EU in Srednjo Azijo ter EU in Afganistanom;*
- *krepitev dialoga in sodelovanja na področju migracij in mobilnosti v okviru okrepljenih sporazumov o partnerstvu in sodelovanju ter Združenih narodov.*

1.3 Krepitev odpornosti v zvezi z okoljem, podnebjem in vodo

Srednja Azija se sooča z vse resnejšimi okoljskimi izzivi. Skupni vpliv podnebnih sprememb, ki je začel zmanjševati tok vode s krčenjem ledenikov, ki oskrbujejo srednjeazijske reke, in hitre rasti prebivalstva bo še povečal okoljske težave te regije, kar bi lahko imelo posledice za gospodarski razvoj, varnost in migracije.

EU lahko regiji pomaga, da te izzive spremeni v priložnosti. Ker so ti izzivi čezmejne narave in zahtevajo medsebojno zaupanje in sodelovanje, si bo EU še naprej prizadevala za **regionalni pristop** k sodelovanju na področju okolja, vode in podnebnih sprememb.

EU bo s srednjeazijskimi partnericami sodelovala pri izvajanju **Pariškega sporazuma o podnebnih spremembah**¹⁰ in *nacionalno določenih prispevkov* s konkretnimi ukrepi za blažitev podnebnih sprememb, prilagajanje nanje in zmanjševanje tveganja nesreč.

EU bo srednjeazijskim državam pomagala pri sprejemanju visokih okoljskih standardov in jih spodbujala, da se odmaknejo od linearnih proizvodnih modelov h **krožnemu gospodarstvu**, v katerem se vrednost proizvodov čim dlje ohrani, učinkovitost porabe energije in virov se poveča, odpadki in emisije ogljika in onesnaževal pa se zmanjšajo na najmanjšo možno mero. Tak premik k trajnostni potrošnji in proizvodnji lahko prinese znatne koristi za zdravje ljudi in kakovost življenja, hkrati pa prispeva k spodbujanju gospodarske diverzifikacije, ustvarjanju novih poslovnih priložnosti in spodbujanju gospodarske rasti.

Na podlagi potenciala regije na področju sončne, vetrne in vodne energije bo EU v Srednji Aziji spodbujala **reforme energetskega sektorja in prehod na nizkoogljično gospodarstvo**. Zagotavljanje tehnologije in strokovnega znanja EU na področju **energije iz obnovljivih virov in energetske učinkovitosti** ter svetovanje o regulativnih reformah bi moralo prispevati h krepitvi energetske odpornosti regije, pomagati pri uresničevanju njenih podnebnih ciljev ter ustvarjanju delovnih mest in poslovnih priložnosti na obeh straneh.

EU bo spodbujala tudi **boljše okoljsko upravljanje** in podpirala krepitev zmogljivosti srednjeazijskih držav pri vključevanju okoljskih vprašanj v druge politike in javno odločanje, zlasti z ustreznimi ocenami vplivov na okolje. EU bo spodbujala okoljsko trajnost naložb v infrastrukturo za povezljivost in pristop vseh srednjeazijskih držav k regionalnim in globalnim večstranskim okoljskim sporazumom.

Izmenjava izkušenj pri **trajnostnem upravljanju naravnih virov, varstvu biotske raznovrstnosti in ekološkem turizmu** lahko prispeva k doseganju širokega spektra ciljev, kot so razvoj podeželja, ohranjanje ekosistemov in ozaveščanje o okolju.

V skladu s *sklepi Sveta EU o diplomaciji na področju voda*¹¹ bo spodbujanje **regionalne agende za vodo, mir in blaginjo** še naprej ključna prednostna naloga v regiji. EU bo še naprej spodbujala obojestransko sprejemljive rešitve za izboljšanje regionalnega sodelovanja pri pravičnem upravljanju čezmejnih vodnih virov v sodelovanju z ustreznimi agencijami ZN in drugimi partnerji. Spodbujala bo pristop h *konvenciji Ekonomske komisije ZN za Evropo o vodah*¹² in njeno izvajanje, sodelovanje okrog **Aralskega jezera** ter izvajanje **Sporazuma o pravnem statusu Kaspijskega morja**¹³.

EU bo še naprej spodbujala sodelovanje z regijo, vključno z usposabljanjem strokovnjakov, za spodbujanje **integriranega upravljanja vodnih virov**, zmanjšanje odpadnih voda, izboljšanje kakovosti vode in posodobitev infrastrukture ter spodbujanje sodobnih namakalnih sistemov.

Ker je regija še posebej izpostavljena naravnim nevarnostim in nevarnostim, ki jih povzroči človek, bo EU podpirala nacionalna in regionalna prizadevanja za nove politike in zakonodajo na področju **zmanjševanja tveganja nesreč**. Poleg tega bo EU dala na voljo svoje strokovno znanje na področju civilne zaščite in odzivanja na izredne razmere, da bi spodbudila bolj strukturiran regionalni pristop k odpornosti in pripravljenosti.

¹⁰ Podpisan 12. decembra 2015.

¹¹ Diplomacija na področju voda – sklepi Sveta (13991/18 z dne 19. novembra 2018).

¹² Konvencija o varstvu in uporabi čezmejnih vodotokov in mednarodnih jezer, podpisana 17. marca 1992 v Helsinkih.

¹³ Podpisan 12. avgusta 2018 v Aktavu.

EU bo še naprej sodelovala pri podpiranju ukrepov za sanacijo okolja, da bi se obravnavala **dediščina strupenih kemikalij in radioaktivnih odpadkov** iz preteklega pridobivanja urana v regiji.

EU bo uporabila svoje finančne instrumente, nepovratna sredstva in jamstva, zlasti tista, ki jih zagotavlja *Evropska investicijska banka* (EIB), v sodelovanju z *Evropsko banko za obnovo in razvoj* (EBRD) in drugimi multilateralnimi razvojnimi bankami za **mobilizacijo javnega in zlasti zasebnega kapitala za okoljske projekte in okoljsko trajnostne gospodarske dejavnosti**. Spodbujanje trdnega regulativnega okvira bo ključnega pomena za privabljanje zasebnih naložb.

Na tem področju bi specifične pobude morale vključevati:

- *krepitev forumov in mehanizmov za sodelovanje med regijama in znotraj regije na področju okolja, vode in podnebnih sprememb;*
- *razvoj izmenjave izkušenj in inovativnega financiranja za spodbujanje energije iz obnovljivih virov;*
- *spodbujanje znanstvenega sodelovanja in raziskav na področju upravljanja voda ter spodbujanje prosto dostopnih in zanesljivih podatkov o podnebnju in vodi, ki lahko prispevajo k učinkoviti politiki;*
- *krepitev sodelovanja z regionalnim centrom Združenih narodov za preventivno diplomacijo v Srednji Aziji na področju povezave med vodo in varnostjo;*
- *podpiranje trajnostnega upravljanja naravnih virov in ekosistemov ter izvajanje strateškega načrta za biotsko raznovrstnost in prihodnjega svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost po letu 2020;*
- *spodbujanje izmenjave izkušenj in sodelovanja na področju krožnega gospodarstva, zlasti trajnostnih sistemov ravnanja z odpadki in boja proti onesnaževanju zraka.*

2. PARTNERSTVO ZA BLAGINJO

Zaradi vse bolj strateške lege na stičišču Evrope in Azije, mladega prebivalstva¹⁴, visoke stopnje pismenosti in bogatih naravnih virov je v Srednji Aziji veliko možnosti za rast in razvoj. Hkrati se v regiji vse bolj priznava, da je treba sprejeti nove modele gospodarskega razvoja in diverzificirati gospodarstva, da bi se lahko soočila z izzivi in priložnostmi, ki jih prinaša globalizacija. EU bo sodelovala z državami Srednje Azije, da bi pomagala doseči trajne rezultate, kar bo pomenilo razvoj zasebnega trga, izboljšanje naložbenega okolja, pospešitev prehoda na zeleno in krožno gospodarstvo, zmanjšanje socialno-ekonomskih neenakosti, vlaganje v človeški kapital in spodbujanje dostojnega dela za vse, izkoriščanje potenciala za trgovino znotraj regije in med regijama ter spodbujanje trajnostne povezanosti.

2.1 Utrjevanje partnerstva za gospodarsko reformo

EU ima velik interes, da podpre preoblikovanje gospodarstev v Srednji Aziji, ki so trenutno preveč odvisna od proizvodov ali izvoza z nizko dodano vrednostjo¹⁵ ter nakazil migrantov, v diverzificirana in konkurenčna gospodarstva, ki temeljijo na zasebnem sektorju in lahko ustvarjajo delovna mesta, se vključujejo v regionalne in globalne vrednostne verige ter vsem gospodarskim subjektom zagotavljajo enake konkurenčne pogoje in priložnosti.

EU si bo prizadevala za **bolj trajnostne in vključujoče modele rasti** v regiji. Gospodarske reforme in posodobitve bi morale prinesiti koristi za celotno družbo ter prispevati k zmanjšanju neenakosti,

¹⁴ Polovica prebivalcev regije je mlajša od 20 let, gospodarstva Srednje Azije pa morajo vsako leto na trgu dela absorbirati en milijon novih udeležencev.

¹⁵ Ogljikovodiki in minerali predstavljajo skoraj 60 % celotnega izvoza regije v letu 2018.

regionalnih razlik in razkoraka med podeželjem in mesti. Izkušnje EU na področju razvoja podeželja, regionalne politike in kohezije bodo še posebej pomembne za ta namen.

Razvoj **konkurenčnega zasebnega sektorja** in zlasti malih in srednjih podjetij (v nadaljnjem besedilu: MSP) bo prednostna naloga delovanja EU glede na ključno vlogo, ki jo lahko ima zasebni sektor pri podpiranju gospodarske rasti, krepitve vloge žensk, spodbujanja dostojnega dela in boja proti revščini. EU bo spodbujala razvoj kapitalskih trgov ter širitev dostopa do financiranja za MSP, dobre regulativne okvire in fiskalne politike ter učinkovite protikorupcijske politike. Razvoj zasebnega sektorja bo še naprej ključna prednostna naloga *Sklada EU za spodbujanje naložb v Srednjo Azijo*.

EU je kot vodilni vir zasebnih naložb na svetovni ravni še posebej primerna za okrepitev dialoga na strateški ravni z vladami in predstavniki gospodarstva v regiji ter z mednarodnimi finančnimi institucijami, da bi se spodbudilo **trdno, pregledno, odprto, nediskriminatorno in predvidljivo regulativno in politično okolje** za evropske gospodarske subjekte, ki trgujejo s Srednjo Azijo ali vlagajo vanjo.

Podpora razvoju zasebnega sektorja in naložbam bi se morala prednostno osredotočati na sektorje, ki ustvarjajo rast in zaposlovanje ter v katerih ima EU **posebno strokovno znanje in primerjalne prednosti**, kot so kmetijski sektor in kmetijsko gospodarstvo, okolje in voda, energija, promet in trajnostni turizem.

EU bo spodbujala **dialog in sodelovanje med podjetji** s podjetji iz Srednje Azije, tudi med zagonskimi podjetji in podjetniškimi inkubatorji. Prispevala bo k oblikovanju dvostranskih in regionalnih forumov za dialog in sodelovanje med podjetji, kot so *evropske gospodarske zbornice v srednjeazijskih državah*. EU si bo prizadevala za vključitev srednjeazijskih združenj delodajalcev in delojemalcev v dialog o vprašanjih, kot so naložbeno okolje, izobraževanje, zaposljivost (vključno za ženske in dekleta) in reforma trga dela.

Ker je razpoložljivost **visokokakovostne statistike** predpogoj za razvoj učinkovitih javnih politik, si bo EU še naprej prizadevala za razvoj statističnih sistemov držav Srednje Azije.

EU bo v okviru rednih dvostranskih posvetovanj z državami Srednje Azije okrepila izmenjave in sodelovanje na področju makroekonomskih reform, **finančne, monetarne in fiskalne politike ter upravljanja javnih financ**. Spodbujala bo strategije upravljanja dolga in domače trge obveznic ter podpirala reforme okvirov monetarne politike in nadzora finančnega sistema.

Na tem področju bi specifične pobude morale vključevati:

- *spodbujanje izboljšav v poslovnem in naložbenem okolju ter podpiranje razvoja zasebnega sektorja, zlasti malih in srednjih podjetij, in sicer prek dialoga in sodelovanja med podjetji iz EU in Srednje Azije, sektorskega dialoga in tehnične pomoči;*
- *spodbujanje tesnega medinstitucionalnega sodelovanja pri izmenjavi znanja in izkušenj ter krepitev zmogljivosti uprav držav Srednje Azije pri ključnih vidikih gospodarskih reform;*
- *izmenjavo znanja in izkušenj o razvoju statističnih sistemov.*

2.2 *Olajševanje trgovine in naložb znotraj regije ter med regijama*

Več je treba narediti skupaj za odpravo strukturnih omejitev, ki še vedno omejujejo možnosti za trgovino in naložbe med EU in Srednjo Azijo¹⁶, za spodbujanje trgovine in naložb znotraj regije¹⁷ ter zagotovitev večjega vključevanja Srednje Azije v svetovno gospodarstvo.

EU bo še naprej spodbujala in podpirala **pristop vseh držav Srednje Azije k STO**. Izvajanje zavez STO bo srednjeazijskim državam pomagalo odpreti njihova gospodarstva, okrepiti njihovo mednarodno konkurenčnost, se vključiti v globalne vrednostne verige in sodelovati pri oblikovanju svetovnega gospodarskega upravljanja. Z vzpostavitvijo enakih konkurenčnih pogojev in povečanjem zaupanja za podjetja v regiji se bo spodbujal tudi pristop k *Sporazumu o vladnih naročilih* (GPA) STO.

Na podlagi izkušenj, pridobljenih z mehanizmi regionalnega povezovanja, bo EU v Srednji Aziji podprla prizadevanja za spodbujanje **trgovine in naložb znotraj regije**, vključno z izmenjavo izkušenj in dobrih praks glede odpravljanja netarifnih ovir za trgovino ter spodbujanja regulativnega zблиževanja in usklajevanja. Za bistvena elementa tega sta se izkazala vključitev v mednarodni standardizacijski sistem *Mednarodne organizacije za standardizacijo* in *Mednarodne elektrotehniške komisije* ter trden sistem kakovosti.

EU bo za spodbujanje **konvergence ali združljivosti s pravili EU ter tehničnimi mednarodnimi in evropskimi standardi** ter za **odpravo tehničnih ovir za trgovino** uporabila okrepljene sporazume o partnerstvu in sodelovanju ter programe tehničnega sodelovanja. Ta prizadevanja bodo olajšala vzajemni dostop do trga in ustvarila priložnosti za dostop do trga za gospodarske subjekte iz Srednje Azije na svetovni ravni, saj so pravila in standardi EU priznani po vsem svetu. Intenzivnejši dialog o sanitarnih in fitosanitarnih ukrepih za okrepitev sistemov varnosti hrane v srednjeazijskih državah bi koristil lokalnim potrošnikom in podjetjem ter olajšal trgovino z EU.

EU bo še naprej sodelovala z državami Srednje Azije za izboljšanje **vzajemnega dostopa do trga za blago in storitve**. EU bo okrepila prizadevanja za pomoč srednjeazijskim državam upravičenkam, da bi boljše izkoristile enostranski prednostni dostop do trga EU, ki ga zagotavljata **GSP** in **GSP+**, kar lahko spodbudi izvoz in gospodarsko diverzifikacijo ter boljše delovne standarde in delovne pogoje ter ustrezno dopolni okrepljene sporazume o partnerstvu in sodelovanju.

EU bo okrepila sodelovanje s Srednjo Azijo pri spodbujanju skladnosti z **mednarodnimi carinskimi standardi** EU, *Svetovne carinske organizacije* in STO, da bi pospešila poenostavitev in uskladitev carinskih postopkov. EU bo okrepila sodelovanje z regijo v boju proti nezakoniti trgovini, čezmejnimi in davčnim goljufijam, izogibanju davkom in kršitvam pravic intelektualne lastnine. Spodbujala bo nadaljnjo izmenjavo informacij za okrepitev boja proti pranju denarja, korupciji in financiranju terorizma.

Na podlagi svojih izkušenj bo še naprej spodbujala uporabo in razvoj **geografskih označb** v državah Srednje Azije, kar jim lahko pomaga pri diverzifikaciji kmetijske proizvodnje v smeri večje dodane vrednosti.

Na tem področju bi specifične pobude morale vključevati:

- *krepitev izmenjave izkušenj in dobrih praks EU pri odpravljanju netarifnih ovir za trgovino*

¹⁶ EU je leta 2018 spadala med pet največjih trgovinskih in naložbenih partneric vsake od srednjeazijskih držav, medtem ko je trgovina z regijo še vedno predstavljala manj kot en odstotek celotne trgovine EU.

¹⁷ Trgovina znotraj regije je leta 2018 predstavljala 5 % celotne trgovine v regiji.

- ter spodbujanju zблиževanja pravnih predpisov in usklajevanja;
- podporo pristopu k STO in sporazumu o javnih naročilih, vključno s tehnično pomočjo;
 - krepitev dialoga o sanitarnih in fitosanitarnih ukrepih za okrepitev sistemov varnosti hrane;
 - izmenjavo izkušenj glede standardizacije in kvalitetne infrastrukture za olajšanje trgovine znotraj regije in trgovine z EU;
 - spodbujanje poenostavitve in uskladitve carinskih postopkov ter podporo razvoju čezmejnega elektronskega poslovanja;
 - okrepitev tehničnega sodelovanja za boljšo uporabo enostranskega prednostnega dostopa do trga EU, ki ga zagotavljata GSP in GSP+;
 - izmenjavo izkušenj o geografskih označbah za pomoč pri diverzifikaciji kmetijske proizvodnje.

2.3 Spodbujanje trajnostne povezljivosti

Razvoj **evro-azijske povezljivosti** lahko Srednji Aziji prinese velike koristi z boljšo infrastrukturo, gospodarsko diverzifikacijo in vključevanjem v regionalne in globalne vrednostne verige. EU ima velik interes za razvoj delujočih trgovinskih koridorjev med Evropo in Azijo ter za zagotavljanje, da se povezljivost razvija na trajosten, odprt, vključujoč in na pravilih temelječ način, s čimer ustvarja primerno okolje za trajnostne naložbe in enake konkurenčne pogoje za podjetja v Srednji Aziji.

EU bo v skladu s svojo *strategijo o povezovanju Evrope in Azije*¹⁸ ter z uporabo obstoječih okvirov sodelovanja po potrebi vzpostavila **partnerstva za trajnostno povezljivost** z državami Srednje Azije, in sicer po tržnih načelih, ki zagotavljajo preglednost in temeljijo na mednarodnih standardih. Sodelovanje na tem področju bi se moralo osredotočati predvsem na **prometne, energetske in digitalne povezave ter medosebne stike**. Pripomoglo bo k doseganju trajnostnih koristi za Srednjo Azijo, ki bodo presegale prednosti, povezane z njihovim statusom tranzitnih držav, in pomagalo srednjeazijskim državam pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja in podnebnih ciljev.

S kombinacijo evropskih zasebnih naložb in programov regionalnega sodelovanja EU, ki so od začetka devetdesetih let prispevali k povezovanju Evrope z njeno soseščino in Srednjo Azijo, je EU postala ključni akter pri spodbujanju evro-azijske povezljivosti. Obnovljena mednarodna prizadevanja na tem področju, vključno z razširitvijo *vseevropskega prometnega omrežja (TEN-T)* na sosednje države EU, kitajsko pobudo *En pas, ena pot* ter drugimi pobudami, lahko ustvarijo pomembne priložnosti za obravnavanje pomembnih potreb Srednje Azije.

EU in države Srednje Azije bodo okrepile sodelovanje in zagotovile sinergije pri načrtovanju **prometne povezljivosti** in določitvi potrebnih regulativnih okvirov, vključno s povezovanjem dobro razvitega okvira TEN-T z omrežji v Srednji Aziji, in sicer tudi z južnim Kavkazom in drugimi regionalnimi mrežami¹⁹. Cilj je doseči uravnotežene in trajnostne kopenske prometne povezave med vzhodom in zahodom ter severom in jugom, zlasti na podlagi dela v okviru *programa za regionalno gospodarsko sodelovanje v Srednji Aziji*. Za doseg tega cilja bi lahko EU ponudila tehnično pomoč in po potrebi prispevala k razvoju trajnostne infrastrukture, da bi svojim partnerjem pomagala pri načrtovanju prometnih sistemov in zagotovila njihovo medsebojno povezanost. EU bo prispevala k razogljičenju kopenskega prometa s spodbujanjem **električne mobilnosti** v cestnem oziroma železniškem prometu in bo ustrezno pozornost namenila razvoju **letalskega prometa in civilnega letalstva**, vključno z varnostnimi vprašanji.

¹⁸ Povezovanje Evrope in Azije – gradniki strategije EU – sklepi Sveta, 13097/18 z dne 15. oktobra 2018.

¹⁹ S srednjeazijskimi državami bo potekalo posvetovanje o skupni študiji o trajnostnih prometnih koridorjih, ki temeljijo na železniškem prometu med Evropo in Kitajsko, kot je bila določena v okviru platforme za povezljivost med EU in Kitajsko.

Nadaljnje sodelovanje med EU in Srednjo Azijo pri **upravljanju meja**, vključno z okrepljenim sodelovanjem pri sodobnem integriranem upravljanju meja, ter spodbujanje **zdržljivih carinskih tranzitnih sistemov** bo podprlo prizadevanja za razvoj povezljivosti v prometu.

EU se bo še naprej osredotočala na krepitev vloge Srednje Azije pri prispevanju k **zanesljivosti oskrbe z energijo ter diverzifikaciji dobaviteljev, virov in poti EU**, vključno z oceno možnosti za izgradnjo *transkaspijskega plinovoda*. EU bo sodelovala s Srednjo Azijo pri spodbujanju regulativnih okvirov, tehnologij in spretnosti, potrebnih za znižanje stroškov, razvoj obnovljivih virov energije in tehnologij za varčevanje z energijo ter mobilizacijo naložb s kombiniranjem sredstev in drugimi finančnimi spodbudami. EU bo pomagala posodobiti distribucijo električne energije prek pametnih in odpornih decentraliziranih omrežij ter **razviti medsebojne povezave med državami**, da se spodbudi regionalno in medregionalno trgovanje z električno energijo.

EU in Srednja Azija bosta okrepili sodelovanje na področju **digitalnega gospodarstva** s poudarkom na spodbujanju dostopa do cenovno dostopne, odprte in varne širokopasovne povezljivosti in digitalne infrastrukture, vključno s sprejetjem potrebnih regulativnih reform; podpiranjem razvoja in vzdrževanja raziskovalnih in izobraževalnih omrežij z visoko zmogljivostjo; spodbujanjem digitalne pismenosti in znanja; spodbujanjem digitalnega podjetništva in ustvarjanja delovnih mest; ter razvojem področij, kot sta e-uprava in e-izobraževanje. Zaradi svoje horizontalne narave bo digitalizacija ključni vidik sodelovanja EU s Srednjo Azijo na področjih, kot so integrirano upravljanje meja, reforma javne uprave, trgovina, prometna in energetska infrastruktura ter podpora MSP. EU bo v okviru ustreznih forumov okrepila izmenjavo izkušenj o svobodi interneta in boju proti dezinformacijam.

Sodelovanje pri uporabi storitev satelitske navigacije *Galileo* za določanje položaja in točnega časa bi lahko olajšalo prometno povezljivost in zagotovilo aplikacije za energetska in telekomunikacijska omrežja.

EU bo za doseganje skupnih interesov Srednje Azije in EU tesno sodelovala s **tretjimi državami, regionalnimi organizacijami in mednarodnimi finančnimi institucijami**, da bi spodbujala trajnost in enake konkurenčne pogoje na področju povezljivosti. EU si bo prizadevala za sinergije z drugimi ključnimi partnerji, ki so vključeni v spodbujanje povezljivosti EU in Azije, vključno s procesom *azijsko-evropskega srečanja* (ASEM). Zaveza EU k podpiranju projektov trajnostne povezljivosti bi morala prispevati k izboljšanju splošne kakovosti naložbenih projektov drugih akterjev v regiji.

EU bo uporabila svoje finančne instrumente, nepovratna sredstva in jamstva ter posojila EIB, sodelovala pa bo tudi z mednarodnimi finančnimi institucijami in multilateralnimi razvojnimi bankami, da bi **mobilizirala javni in zlasti zasebni kapital** za projekte trajnostne povezljivosti v Srednji Aziji.

Na tem področju bi specifične pobude morale vključevati:

- *krepitev dvostranskega in medregionalnega sodelovanja za zagotovitev učinkovite in trajnostne povezljivosti;*
- *prispevek k razvoju prometnih koridorjev med EU in Srednjo Azijo na podlagi širitve omrežij TEN-T;*
- *krepitev dvostranskih dialogov v okviru obstoječih memorandumov o soglasju na področju energetskega sodelovanja ter organizacijo ustreznih ad hoc regionalnih konferenc o energiji;*
- *uporabo inovativnega financiranja in kombiniranja sredstev za nadaljnje spodbujanje okolju prijaznih naložb, zlasti na področju energije iz obnovljivih virov in energetske učinkovitosti;*

- uporabo instrumentov EU (kot so nepovratna sredstva, kombiniranje sredstev in jamstva) ter okrepitev posvetovanj z mednarodnimi finančnimi organizacijami in drugimi ustreznimi akterji za podpiranje projektov za trajnostno poveztljivost.

2.4 Naložbe v mlade, izobraževanje, inovacije in kulturo

Razvoj znanj in spretnosti bo ključnega pomena za konkurenčnost in socialno kohezijo Srednje Azije. Spodbujanje kakovostnega izobraževanja, zaposljivosti in dostojnih zaposlitvenih možnosti za mlado prebivalstvo in ženske Srednje Azije bi moralo pomagati regiji pri izpolnjevanju zahtev hitro spreminjajočih se tehnologij in zagotavljanju usposobljene delovne sile, ki je potrebna za gospodarsko diverzifikacijo in privabljanje tujih vlagateljev. Zagotavljanje kakovostnega izobraževanja in delovnih mest, vključno na podeželju ter tudi za dekleta in ženske, bo še naprej ključni pogoj za preprečevanje izseljevanja usposobljene delovne sile ter radikalizacije in nasilnega ekstremizma.

EU bo podpirala sodelovanje med regijama in znotraj regije, da se okrepijo zmogljivosti in izboljša **kakovost izobraževanja, visokega šolstva ter poklicnega izobraževanja in usposabljanja**. Spodbujala bo **sinergije med izobraževalnimi sistemi in trgom dela ter digitalnim izobraževanjem**.

EU lahko uporabi program *Erasmus+*, da srednjeazijskim univerzam pomaga pri posodobitvi in doseganju ciljev **bolonjskega procesa na področju visokošolskega izobraževanja in torinskih načel na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja**. EU bi si morala prizadevati za razvoj **evropskih študij** na univerzah v Srednji Aziji. Univerze držav članic EU bi bilo treba spodbujati, da vzpostavijo več **partnerstev in podružnic** s srednjeazijskimi univerzami ter razvijejo **jezikovno usposabljanje** v regiji.

EU bo preučila možnost za pomoč Srednji Aziji pri razvoju **regionalnega visokošolskega prostora** na podlagi primera *evropskega visokošolskega prostora* (EHEA). To bi državam regije omogočilo, da posodobijo svoje sisteme visokošolskega izobraževanja, da bi bili združljivi med seboj, hkrati pa bi okrepilo njihove mehanizme za zagotavljanje kakovosti in priznavanje.

EU bo v sodelovanju z *Evropsko fundacijo za usposabljanje* okrepila sodelovanje na področju **poklicnega izobraževanja in usposabljanja**, da bi spodbudila zaposljivost mladih in odraslih v okviru vseživljenjskega učenja, s čimer bi se odzvala na potrebe spreminjajočih se gospodarstev Srednje Azije in evropskih vlagateljev v regiji.

Sodelovanje EU s Srednjo Azijo na področju **raziskav in inovacij** lahko pripomore k učinkovitejšemu reševanju izzivov te regije, hkrati pa krepi medčloveške stike. Z izmenjavo znanja in inovativnih tehnologij v zvezi z izzivi, povezanimi s podnebjem, vodo in okoljem, kot tudi varnostjo preskrbe s hrano ter čistimi in obnovljivimi viri energije, bi pripomogli k spodbujanju regionalnega sodelovanja z zagotavljanjem, da imajo oblikovalci politik tehtne, zanesljive in dostopne dokazi. Krepitev sodelovanja na področju raziskav v kmetijstvu, zdravstvu, okolju prijaznem prometu in trajnostnem razvoju mest bi bila prav tako vzajemno koristna. Univerze in raziskovalne organizacije v EU in Srednji Aziji bi morale še naprej spodbujati mobilnost in izmenjave raziskovalcev, tudi z *ukrepi Marie Skłodowske-Curie*.

V skladu s *strategijo o kulturi v zunanjih odnosih EU*²⁰ in na temeljih „svilne poti“, ki je del kulturne dediščine Srednje Azije, bo EU razvila **kulturno sodelovanje** z regijo, da bi spodbudila partnerstva,

²⁰ Skupno sporočilo Evropskemu parlamentu in Svetu „Oblikovanje strategije EU za mednarodne kulturne povezave“, JOIN(2016) 29 final z dne 8. junija 2016.

koprodukcije in izmenjave na področjih kulturnega in ustvarjalnega sektorja, medkulturnega dialoga in ohranjanja kulturne dediščine. EU bo v ta namen okrepila sodelovanje z *Organizacijo Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo* ter vodilnimi evropskimi kulturnimi institucijami. Spodbujala bo mobilnost umetnikov in kulturnih delavcev z izmenjavami, usposabljanji in gostovanji, hkrati pa bi lahko spodbujala tudi mobilnost in izmenjave v športu.

EU bo podpirala raziskave na temo Srednje Azije in odnosov med EU in Srednjo Azijo ter spodbujala več priložnosti za sodelovanje med **raziskovalci in člani možganskih trustov** iz EU in Srednje Azije.

Na tem področju bi specifične pobude morale vključevati:

- *povečanje števila in raznolikosti profilov upravičencev v okviru programov Obzorje, Erasmus+ in Marie Skłodowska-Curie iz Srednje Azije;*
- *povečanje sodelovanja med regijama in znotraj regije na področju raziskav in inovacij na temo vode, hrane in okolja;*
- *spodbujanje znotrajregionalne in mednarodne mobilnosti študentov, osebja in raziskovalcev ter učencev in vodij usposabljanja na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja;*
- *pomoč Srednji Aziji pri razvoju sheme regionalnega sodelovanja, ki se zgleduje po evropskem visokošolskem prostoru;*
- *vzpostavitev dialoga in spodbujanje izmenjave najboljših praks na področju zaposljivosti mladih, krepite vloge žensk in politik zaposlovanja;*
- *spodbujanje močnejšega dialoga med organi EU in Srednje Azije, poslovnimi organizacijami in socialnimi partnerji o vrzelih v znanjih in spretnostih ter posodobitvi trga dela.*

3. BOLJŠE SKUPNO DELOVANJE

EU si bo prizadevala za spodbujanje skladnega pristopa do Srednje Azije, pri čemer bo zagotovila, da bodo sektorske politike pomagale obravnavati vse bolj medsebojno povezane izzive. Novo strategijo EU bi morale skupaj izvajati institucije EU in države članice, vzpostaviti pa bi bilo treba tudi več sinergij med njihovimi prednostmi in viri.

3.1 Krepitev strukture partnerstva in vključevanje civilne družbe in parlamentov

Sedanji institucionalni okvir medregionalnega dialoga obsega **letno srečanje zunanjih ministrov EU in Srednje Azije**, na katerem EU zastopa visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko/podpredsednik Komisije, ter letni **politični in varnostni dialog na visoki ministrski ravni med EU in Srednjo Azijo**.

Visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko/podpredsednik Komisije ter zunanji ministri držav Srednje Azije bi se morali sestajati tudi neformalno, po potrebi ob robu letnih srečanj *generalne skupščine Združenih narodov* (UNGA), srečanj Ministrskega sveta OVSE ter drugih mednarodnih srečanj in konferenc.

Da bi to dopolnili, bi lahko razmislili o *ad hoc srečanjih visokih uradnikov* EU in Srednje Azije.

Institucionalni okvir za dvostranske odnose z državami Srednje Azije se bo okrepil s sklenitvijo in začetkom veljavnosti okrepljenih sporazumov o partnerstvu in sodelovanju ter z rednimi dialogi o človekovih pravicah, ki bodo dopolnjevali redna srečanja na ministrski ravni in ravni visokih uradnikov.

Ker sta EU in Srednja Azija obe zavezani mednarodnemu pravu in svetovnemu redu, ki temelji na pravilih in v središču katerega so Združeni narodi, bo EU **okrepila sodelovanje na večstranskih in regionalnih forumih**.

Glede na konstruktivno vlogo Evropskega parlamenta pri obogatitvi skupnega programa partnerstva med EU in Srednjo Azijo bi bilo treba spodbujati nadaljnji **medparlamentarni dialog**, vključno z rednimi obiski. EU si bo prizadevala organizirati več **obiskov na visoki ravni v regiji**.

EU si bo tudi bolj prizadevala za spodbujanje tesnejšega sodelovanja s **civilno družbo, možganskimi trusti, lokalnimi vladami, poslovnim sektorjem, socialnimi partnerji, kulturnimi organizacijami, akademiki in mladimi**. Posvetovanje s civilno družbo bo pomemben vidik načrtovanja razvojnega sodelovanja EU, katerega namen bo okrepiti zmožnost civilne družbe za spodbujanje odgovornosti vlade in preglednosti.

Letno srečanje ministrov EU in Srednje Azije bi lahko dopolnili s srečanji neformalnega „*forumu EU-Srednja Azija*“, ki bi združeval predstavnike civilne družbe, akademike in člane možganskih trustov ter uradnike iz EU in Srednje Azije. Ta srečanja bi civilni družbi omogočila, da bi prispevala k razvoju partnerstva med EU in Srednjo Azijo ter povečala njegovo prepoznavnost.

EU bo okrepila posvetovanja o zadevah v zvezi s Srednjo Azijo s **podobno mislečimi in drugimi ustreznimi partnerji** za razvoj medsebojnega razumevanja in sodelovanja na področjih, kjer imajo podobne interese.

Na tem področju bi specifične pobude morale vključevati:

- *organizacijo ad hoc srečanj visokih uradnikov med rednimi srečanji političnega in varnostnega dialoga na visoki ravni in ministrskimi srečanji med EU in Srednjo Azijo;*
- *organizacijo neformalnih ministrskih posvetovanj ob robu zasedanja generalne skupščine ZN ter razvoj skupnega razumevanja in zблиževanja stališč v ZN in drugih večstranskih forumih;*
- *okrepitev ustreznih posvetovanj o zadevah Srednje Azije s tretjimi partnerji;*
- *nadaljnje vključevanje civilne družbe v razvoj partnerstva med EU in Srednjo Azijo, vključno z ustanovitvijo neuradnega „forumu EU-Srednja Azija“;*
- *spodbujanje pogostejših medparlamentarnih stikov in obiskov.*

3.2 Sodelovanje za velik učinek

EU in njene države članice so bile v zadnjem desetletju za Srednjo Azijo vodilni partner na področju razvojnega sodelovanja²¹. EU bo še naprej uporabljala finančne instrumente, ki so na voljo, da bi podprla regijo in pomagala pri reševanju izzivov ter čim bolj povečala priložnosti na podlagi partnerstva med EU in Srednjo Azijo. **Nova strategija EU za Srednjo Azijo** bo usmerjala sodelovanje EU z regijo v prihodnjih letih. Izpolnjevanje zavez v okviru **agende Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030** bo ključni element delovanja EU. **Dialog s civilno družbo in lokalnimi oblastmi** bo prav tako prispeval k opredelitvi prednostnih nalog EU za Srednjo Azijo. Potrebna bo **večja sinergija s politikami držav članic do regije, vključno z razvojnim sodelovanjem**.

Samo razvojno sodelovanje pa ne bo omogočilo doseganja ciljev trajnostnega razvoja, zato ga bo treba uporabljati kot **katalizator za privabljanje zasebnega kapitala za rast**. EU bi morala kar najbolje izkoristiti svoj širši nabor orodij za razvojno pomoč v regiji, vključno z **inovativnimi načini**

²¹ EU je v okviru proračunskega cikla 2014–2020 za razvojno sodelovanje s Srednjo Azijo namenila 1,1 milijarde EUR.

sodelovanja, kot je tesno medinstitucionalno sodelovanje in večji poudarek na naložbah. **Okrepljeni sporazumi o partnerstvu in sodelovanju** bodo zagotovili priložnosti za okrepljen dialog o politikah s srednjeazijskimi državami v najrazličnejših sektorjih, ki bo prispeval k uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja.

Sodelovanje z **mednarodnimi finančnimi institucijami** bo še naprej imelo pomembno vlogo pri spodbujanju javnega in zasebnega financiranja trajnostnega razvoja v Srednji Aziji.

Na tem področju bi specifične pobude morale vključevati:

- *organizacijo dialogov o politiki med EU in Srednjo Azijo v posameznih sektorjih ter podpiranje teh dialogov s tesnim medinstitucionalnim sodelovanjem;*
- *krepitev, kadar je to primerno, sodelovanja z mednarodnimi finančnimi institucijami.*

3.3 Povečanje prepoznavnosti partnerstva

Za povečanje prepoznavnosti EU v Srednji Aziji morajo EU in njene države članice razviti bolj dinamično in bolj usmerjeno komunikacijsko strategijo, v kateri bodo predstavljeni razlogi za njihovo delovanje in poudarjene priložnosti, ki jih partnerstvo med EU in Srednjo Azijo lahko prinese regiji in njenim državljanom. To bo zlasti zahtevalo razvoj skupnih sporočil in opredelitev komunikacijskih možnosti, tudi prek družbenih medijev in drugih novih komunikacijskih tehnologij, za pridobitev pozornosti mladih v regiji, oblikovalcev mnenj, oseb, ki so vplivne na področju družbenih medijev, civilne družbe, akademikov in medijev na splošno.

Na tem področju bi specifične pobude morale vključevati:

- *razvoj bolj sistematičnega skupnega pošiljanja sporočil in izboljšanje uporabe spletnih portalov in družbenih medijev, da bi poudarili oprijemljive koristi delovanja EU v regiji.*

Svet in Evropski parlament sta pozvana, da podpreta pristop in ukrepe, predstavljene v tem skupnem sporočilu.